

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA – 4101-004-04/2014

P/14/022

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/14/022 – System egzaminów zewnętrznych w oświacie.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie

Kontroler Stefania Moczulska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90376 z dnia 12 marca 2014 r.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Zespół Szkół nr 49¹: Gimnazjum nr 74 im. Wojciecha Górskiego², LX Liceum Ogólnokształcące im. Wojciecha Górskiego³, ul. Lwa Tołstoja 2, 01-910 Warszawa.

Kierownik jednostki kontrolowanej
1. Urszula Krajewska, Dyrektor Zespołu Szkół od 1 września 2013 r.
2. Bogdan Mackiel, Dyrektor Zespołu Szkół w latach szkolnych 2009/2010 - 2012/2013⁴.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie⁵ działalność kontrolowanej jednostki w latach szkolnych 2009/2010 - 2012/2013 w badanym obszarze. NIK ocenia pozytywnie podjęcie działań w celu podniesienia jakości kształcenia w roku szkolnym 2013/2014⁶.

Uzasadnienie oceny ogólnej Dyrektor ZS pomimo wiedzy o regresie efektywności nauczania w latach szkolnych 2009/2010 - 2012/2013 w Gimnazjum i LO nie planował i nie wdrożył działań naprawczych dla podniesienia jakości kształcenia. Nie przeprowadzono analizy wyników egzaminu maturalnego z 2012 r. oraz nie udokumentowano analiz wyników nauczania i przyczyn jej regresu (za wyjątkiem egzaminu gimnazjalnego). Ponadto Dyrektor ZS nie zapewnił odpowiedniej ewidencji, przechowywania oraz ochrony dokumentacji dotyczącej kontrolowanego obszaru.

W roku szkolnym 2013/2014 Dyrektor ZS w wyniku analiz wyników nauczania w Zespole Szkół (w tym wyników egzaminów zewnętrznych) wprowadziła działania naprawcze uwzględniające stwierdzone przyczyny niskiej efektywności nauczania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Sposób i zakres analizy wyników egzaminów zewnętrznych

Opis stanu faktycznego W latach szkolnych 2009/2010 – 2012/2013 Gimnazjum kończyło corocznie od 52 do 66 uczniów⁷, w 2014 r. liczba absolwentów będzie najniższa (51)⁸. W przypadku LO liczba absolwentów wynosiła w roku szkolnym 2009/2010 – 136, a w roku szkolnym 2013/2014 r. - 90.⁹

(dowód: akta kontroli tom I, str.14-22)

¹ Dalej Zespół Szkół lub ZS.

² Dalej Gimnazjum lub Szkoła.

³ Dalej Liceum lub Szkoła.

⁴ W roku szkolnym 2013/2014 nauczyciel w ZS.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli (dalej NIK) stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁶ Do dnia zakończenia kontroli NIK, tj. do 18 kwietnia 2014 r.

⁷ 2010 r. - 52, 2011 r.- 66, 2012 r.-55, 2013 r.- 58 i w 2014 r.-51.

⁸ Liczba kandydatów zgłoszonych do egzaminu gimnazjalnego w kwietniu 2014 r.

⁹ 2010 r. -136, 2011 r.-111, 2012 r.-109, 2013 r.- 106 i w 2014 r.- 90 (kandydaci do egzaminu maturalnego w 2014 r., zgłoszeni do Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej).

W Zespole Szkół (wg stanu na 30 września 2013 r.) było zatrudnionych 54 nauczycieli, w tym 20 dyplomowanych (37%) i 23 mianowanych (43%) (łącznie 80% nauczycieli posiadało stopień awansu nauczyciela dyplomowanego lub mianowanego). Liczba ogółem nauczycieli w stosunku do roku 2009/2010 zmalała o 10 osób¹⁰ (z 64).

(dowód: akta kontroli tom I, str.220-226)

W kontrolowanym okresie Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie¹¹ przekazywała do Zespołu Szkół, stosownie do art. 9c ust. 2 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹², sprawozdania (zbiory danych)¹³ z przeprowadzonych egzaminów gimnazjalnych i maturalnych, zawierające m.in. wyniki indywidualne uczniów, średnie wyniki dla oddziałów, dla Gimnazjum i LO oraz pliki z danymi do wyliczenia Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD)¹⁴ i analizatora wyników egzaminów zewnętrznych¹⁵.

Zespół Szkół mógł korzystać z udostępnionych przez OKE i przez Centralną Komisję Egzaminacyjną (na stronach internetowych) sprawozdań z egzaminów zewnętrznych, zawierających wyniki w skali województwa mazowieckiego¹⁶, jaki i całego kraju¹⁷.

(dowód: akta kontroli tom I, str.153-213, tom III, str. 142)

1.3. Średni wynik Szkoły z egzaminu gimnazjalnego w skali staninowej¹⁸, w latach 2010 i 2011, zarówno z części humanistycznej jak i matematyczno-przyrodniczej, mieścił się odpowiednio w 5. (średni) i 6. (wyżej średni) staninie w porównaniu ze średnimi wynikami (z danej części) szkół w kraju. W 2012 r. i 2013 r.¹⁹ średni wynik Gimnazjum z j. polskiego plasował się odpowiednio w 6. i 7. (wysoki) staninie, z historii i WOS w 4. (niżej średni) i 6., z matematyki w 5. i 6. oraz z przedmiotów przyrodniczych w 5. staninie – w porównaniu ze średnimi wynikami z danego przedmiotu szkół w kraju.

Uwzględniając metodę EWD, na przestrzeni lat 2006-2013, nastąpił regres w efektywności nauczania w Gimnazjum przy jednoczesnym pogorszeniu wyników egzaminów końcowych. Gimnazjum przesunęło się z grupy szkół sukcesu w kierunku szkół „wymagających wsparcia” i „niewykorzystanych możliwości”.²⁰

W ww. okresie (uwzględniając trzyletnie wskaźniki²¹) średni wynik egzaminu w części humanistycznej obniżył się ze 104,0 (2006-2008) do 101,1 punktów (2011-2013) przy jednoczesnym obniżającym się EWD z 3,2 (2006-2008) do -0,3 (2011-2013)²². Średni wynik egzaminu w części matematyczno-przyrodniczej obniżył się ze 104,0 (2006-2008) do 99,9 (2011-2013) przy jednoczesnym obniżającym się EWD z 3,2 (2006-2008) do -1,5 (2011-2013).

Roczny wskaźnik EWD z części humanistycznej obniżył się w latach 2010-2012 z 3,5 do -2,4 przy wynikach z egzaminu wynoszących odpowiednio 104,7 i 101,3 punktu. W 2013 r. EWD wyniosło 0,4 przy wynikach z egzaminu na poziomie 101,1 punktu. W części matematyczno-przyrodniczej wartość EWD obniżyła się z -0,6

¹⁰ Wg stanu na 30 września 2009 r. w Zespole Szkół uczyło: 18 nauczycieli dyplomowanych, 33 mianowanych, 12 kontraktowych, 1 stażysta.

¹¹ Dalej OKE.

¹² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

¹³ W przypadku egzaminów gimnazjalnych przekazywano: dane punktowe, procentowe i w centylach (w tym w podziale na poszczególne przedmioty), średnie wyniki procentowe z poszczególnych przedmiotów dla szkoły i oddziałów, dla Dzielnicy Bielany i m.st. Warszawy (w tym wyniki z badanych umiejętności, takich jak np. czytanie, tworzenie, odbiór tekstu) oraz dla województwa mazowieckiego. W przypadku egzaminu maturalnego, OKE przekazywała wyniki wg poszczególnych przedmiotów oraz poziomu egzaminu (wyniki średnie w % dla arkusza i wg liczby zdających), % osób które uzyskały co najmniej 30% pkt z przedmiotów obowiązkowych.

¹⁴ Metoda EWD to zestaw technik statystycznych pozwalających zmierzyć wkład szkoły w wyniki nauczania. Od 2011 r. dotyczące wyników egzaminu gimnazjalnego i od 2012 r. - wyników z matury.

¹⁵ Od 2011 dotyczące matury, od 2012 r. – egzaminu gimnazjalnego.

¹⁶ www.oke.waw.pl

¹⁷ www.cke.edu.pl

¹⁸ Dziesięciostopniowa skala testu psychologicznego znormalizowana tak, aby średnia w populacji wynosiła 5, a odchylenie standardowe 2. Liczba jednostek skali wynosi 9 staninów, natomiast jej zakres wynosi od 1 do 9 stanina, w tym: 1 –najniższy, 2- bardzo niski, 3 –niski, 4 – niżej średni, 5- średni, 6 wyżej średni, 7 – wysoki, 8 - bardzo wysoki, 9 – najwyższy.

¹⁹ Po zmianach w formule egzaminów gimnazjalnych.

²⁰ <http://gimnazjum.ewd.edu.pl/index.php>.

²¹ Analizie poddano trzyletnie wskaźniki wyniku końcowego i edukacyjnej wartości dodanej (EWD) z następujących trzyletnich okresów: 2006-2008, 2007-2009, 2008-2010, 2009-2011, 2010-2012, 2011-2013.

²² Dane odnoszą się do oszacowania punktowego (średniego) przedziału ufności (źródło: <http://gimnazjum.ewd.edu.pl/>).

do -3,2 w 2012 r., przy poziomie wyników odpowiednio 102,5 i 100,7 punktu. W 2013 r. EWD osiągnęło poziom -3,1 przy wynikach z egzaminu końcowego na poziomie 99,9 punktu.

(dowód: akta kontroli tom I, str.238-243, tom II, str. 307-311)

W latach 2010-2013 do egzaminu maturalnego corocznie przystępowało 100% uczniów kończących LO. Poziom zdawalności egzaminu w Szkole kształtował się w przedziale od 90% do 96%²³, podczas gdy LO w województwie mazowieckim²⁴ od 76% do 82%, a w kraju od 76% do 86%²⁵. W 2013 r. nastąpił spadek zdawalności (do 90%) w stosunku do lat poprzednich (odpowiednio 93%, 92% i 96%).

W latach 2010-2012 na ogółem 348 zdających maturę²⁶ z j. polskiego i z matematyki, na poziomie rozszerzonym zdawało odpowiednio 59 (17%) i 58 (17%) uczniów, historię 26 (63%) z 41, WOS 48 (48%) z 101, biologię 49 (58%) z 84, chemię 18 (51%) z 35, fizykę 8 (38%) z 21, geografę 75 (63%) z 119 i informatykę wszyscy zdających (2 osoby).

W latach 2011-2013 na ogółem 294 zdających maturę²⁷ z j. polskiego i z matematyki, na poziomie rozszerzonym zdawało odpowiednio 51 (17%) i 58 (20%) uczniów, historię 15 (58%) z 26, WOS 38 (51%) z 74, biologię 40 (51%) z 78, chemię 19 (59%) z 32, fizykę 4 (22%) z 18, geografę 59 (67%) z 88 i informatykę 2 z 3 zdających.

W przypadku poziomu podstawowego udział procentowy uczniów, którzy zdali egzamin maturalny uzyskując liczbę punktów w przedziale od 30% do 49% z wszystkich możliwych do uzyskania, w latach 2010-2013 kształtował się następująco: j. polski - 12% w 2010 r. (17 – uczniów), 43% w 2011 r. (47), 36% w 2012 r. (40) i 37% w 2013 r. (39); matematyka - 13% w 2010 r. (18), 34% w 2011 r. (38), 10% w 2012 r. (12) i 28% w 2013 r. (30).

(dowód: akta kontroli tom I, str. 244-245, 254-266)

W latach 2010-2013 średni wynik LO z egzaminu maturalnego z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego, na tle średnich wyników szkół z tych przedmiotów w województwie mazowieckim (w skali staninowej) kształtował się następująco:

- Nastąpił spadek wyników z języka polskiego na poziomie podstawowym: w 2010 r. – 7. stanin (wysoki), w 2011 r. i 2012 r. – 6. stanin (powyżej średniej), w 2013 r. stanin 4. (poniżej średniej). Wyniki na poziomie rozszerzonym plasowały się: w 2010 r. - stanin 5. (średni), w 2011 r. – stanin 6. (powyżej średniej), w 2012 r. - stanin 4. (poniżej średniej) i w 2013 r. – stanin 5. (średni). Średni wynik liceów ogólnokształcących w województwie mazowieckim plasował się w latach 2010, 2012 i 2013 w 7. staninie (wysoki), w 2011 r. w 6. (powyżej średni), na poziomie rozszerzonym we wszystkich latach w staninie 6. (wysokim).
- Nastąpił spadek wyników z matematyki na poziomie podstawowym: w latach 2010-2012 - stanin 7. (wysoki), w 2013 r. - stanin 5. (średni), wyniki na poziomie rozszerzonym w 2013 r. plasowały się w 4. staninie (niżej średni) tak jak i w 2010 r., natomiast w 2011 r. i 2012 r. w 5. staninie (średni). Średni wynik szkół tego typu w województwie mazowieckim, w latach 2011-2013 (na poziomie podstawowym jak i rozszerzonym) mieścił się w 7. staninie (wysoki), natomiast w 2010r. odpowiednio w 7. i 6. (powyżej średniej).

Nastąpił spadek w 2013 r. wyników z języka angielskiego na poziomie podstawowym – 6. stanin wyżej średni) w stosunku do lat 2010-2012 - stanin 7. (wysoki), na poziomie rozszerzonym od 2011 r. wyniki szkoły znajdują się w staninie 5. (średni), w 2010 r. wyniki były w staninie 4. (niżej średni). Średni wynik liceów ogólnokształcących w województwie mazowieckim z j. angielskiego w kontrolowanych latach plasował się na poziomie podstawowym w 7. staninie (wysoki) i w 6. (powyżej średni) na poziomie rozszerzonym.

(dowód: akta kontroli, tom I, str.

245-246)

²³ W 2010 r. 93% (126 z 136), w 2011 r. 92% (100 z 109), w 2012 r. 96% (107 z 111) i w 2013 r. 90% (94 z 105).

²⁴ W 2010 r. 82%, w 2011 r. 76%, w 2012 r. 81% i w 2013 r. 81%.

²⁵ W 2010 r. 81%, w 2011 r. 76%, w 2012 r. 86% i w 2013 r. 81%.

²⁶ Na podstawie danych o LO ze strony <http://matura.ewd.edu.pl>.

²⁷ Na podstawie danych o LO ze strony <http://matura.ewd.edu.pl>.

Wg metodologii EWD, na przestrzeni lat 2010-2013 widoczny jest spadek wyników egzaminu maturalnego przy równoczesnym obniżeniu wskaźnika EWD (z przedmiotów humanistycznych i matematyczno-przyrodniczych). W ww. okresie LO plasowało się w grupie „szkół wymagających pomocy”²⁸.

Średnie wyniki egzaminu i wartość wskaźnika EWD z przedmiotów humanistycznych, w porównaniu trzyletnich wskaźników z lat 2010-2012 do lat 2011-2013, obniżyły się odpowiednio z 96 do 93,3 punktu oraz z -3,1 do -5,2 punktu²⁹. Z języka polskiego EWD obniżył się z -3,4 do -5,7 punktu, średni wynik z 95,7 do 92,7 punktu. Dla przedmiotów matematyczno-przyrodniczych średnie wyniki egzaminów obniżyły się z 96,8 do 95,4 punktu, natomiast wskaźnik EWD -1,7 do -2,6 punktu. Z matematyki wskaźnik EWD obniżył się z -1,3 do -2,2 punktu, a średni wynik z 97,2 do 95,9 punktu.

Wskaźnik roczny EWD z egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym obniżył się z -1,1 w 2010 r. do -2,2 w 2013 r.

(dowód: akta kontroli, tom I, str.247, 254-266)

1.4. Na stronie internetowej Zespołu Szkół publikowano średnie wyniki z egzaminów zewnętrznych. Nie zamieszczono natomiast informacji o wynikach w skali staninowej i EWD oraz o pozycji Gimnazjum i LO na tle szkół w Warszawie i Dzielnicy Bielany. W Zespole Szkół organizowano dni otwarte, podczas których informowano o poziomie zdawalności egzaminu maturalnego w odniesieniu do wskaźnika zdawalności w szkołach Dzielnicy Bielany jak również w kraju. Jak wyjaśnił Dyrektor ZS, wszelkie informacje o wynikach szkoły były przekazywane bezpośrednio na spotkaniach z zainteresowanymi rekrutacją. Na stronie internetowej Zespołu Szkół podano link m.in. na stronę internetową Instytutu Badań Edukacyjnych³⁰, na której zainteresowani mogą znaleźć informacje dotyczące wskaźnika EWD dla Gimnazjum lub LO³¹.

Informacji o wynikach egzaminów nie zamieszczano w Biuletynie Informacji Publicznej Zespołu Szkół.

(dowód: akta kontroli tom I, str.5, 214, 267-272, 283, 288, tom II, str. 404, 499-509, tom III, str. 108)

1.5. Do kontroli przedstawiono analizy wyników egzaminów gimnazjalnych z lat 2010, 2011, 2012 i 2013 oraz analizy wyników egzaminu maturalnego z 2013 r. Były Dyrektor ZS Pan Bogdan Mackiel (dalej: były Dyrektor ZS) wyjaśnił³², że analizy wyników z egzaminu maturalnego z 2010 i 2011 r. były sporządzane, jednakże dokumentacja została zniszczona w trakcie przekazywania stanowiska nowemu dyrektorowi. Nie sporządzono analizy wyników egzaminu maturalnego z 2012 r.

1.5.1 Analizy wyników egzaminów zewnętrznych (poza ww. przypadkiem matury z 2012 r.) dokonywały zespoły nauczycielskie (w składzie od 2 do 4 osób), z tym że w latach 2009/2010 - 2012/2013, dyrektor (jak wyjaśnił) powoływał nauczycieli doraźnie bez formalnego organizowania pracy. Dyrektor ZS, w roku szkolnym 2013/2014, powołała trzyosobowe zespoły problemowo-zadaniowe, określając dla nich odpowiedzialność i zadania m.in. dotyczące analizy ilościowej i jakościowej (nie wskazując sposobu i zakresu tych analiz) wyników egzaminów gimnazjalnych i maturalnych.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 5, 273-288, tom II, str. 208, tom III, str. 118)

1.5.2. Z przeprowadzonych analiz wyników egzaminu gimnazjalnego z lat 2010-2012 (kadencja Dyrektora Bogdana Mackiela) corocznie powstawał zbiorczy dokument pn.: „Analiza wyników egzaminu gimnazjalnego”. Dokonano porównania średniego punktowego wyniku Gimnazjum z wynikami szkół w Warszawie i Dzielnicy Bielany (w tym wyniki dla oddziałów). W analizach uwzględniono prezentację graficzną rozkładu wyników oraz łatwości wykonania zadań dla Szkoły (poza analizą egzaminu z 2012 r.), parametry statystyczne³³ (dla Gimnazjum, dla oddziałów), porównano w skali staninowej wynik Gimnazjum ze średnimi wynikami wszystkich szkół w kraju. Zawarto wnioski i rekomendacje, co do dalszych działań w celu poprawy umiejętności uczniów. W analizach nie zastosowano metody EWD i nie uwzględniono czynników kontekstowych osiągnięć edukacyjnych uczniów.

²⁸ Do tej grupy należą szkoły o niskich wynikach egzaminacyjnych i niskiej efektywności nauczania.

²⁹ Dane odnoszą się do oszacowania punktowego (średniego) przedziału ufności (źródło: <http://matura.ewd.edu.pl/>).

³⁰ Jednostka prowadząca projekt „Badania dotyczące metodologii szacowania wskaźnika edukacyjnej wartości dodanej (EWD)”.

³¹ <http://gorski.edu.pl/o-nas/strony/>.

³² Wyjaśnienia Dyrektora Bogdana Mackiela z dnia 24 marca 2014 r. zostały potwierdzone przez dwóch nauczycieli (wyjaśnienia z dnia 11 kwietnia 2014 r.).

³³ Średnia liczba punktów, wskaźnik łatwości, wynik najwyższy i najniższy, mediana, modalna.

Były Dyrektor ZS wskazał, iż na posiedzeniach Rady Pedagogicznej omawiano (w kontekście uzyskiwanych wyników z egzaminów), pozostałe czynniki mogące mieć wpływ na ich poziom³⁴. Podkreślił również znaczenie testów diagnostycznych (przeprowadzanych w klasach pierwszych LO i Gimnazjum) oraz egzaminów próbnych, które dostarczały (wg wyjaśnień) „*znacznie ważniejsze informacje*”. Były Dyrektor nie udokumentował ww. wyjaśnień, w tym nie przedstawił żadnych analiz w przedmiotowym zakresie, wskazując iż miały one charakter nieformalny, a nauczyciele w bezpośrednim kontakcie z uczniem podejmowali działania naprawcze (jeżeli istniała taka potrzeba).

Pomimo braku dokumentacji dotyczącej ustalenia przyczyn regresu, były Dyrektor wskazał, że spadająca efektywność nauczania wynikała m.in. z braku motywacji uczniów do nauki (z uwagi na zamiar podjęcia dalszego kształcenia na uczelniach prywatnych, gdzie mniej istotna jest punktacja), wysokiej rotacji uczniów w danym roku szkolnym (organ prowadzący podjął decyzję o łączeniu klas gimnazjalnych i zwiększeniu liczby uczniów w klasie), a w związku z tym pogorszyły się warunki do efektywnego kształcenia.

(dowód: akta kontroli tom I, str.5-6, 288-291, 300, 303-427, tom II, str. 1-72, tom III, str. 113-114, 118)

Były Dyrektor nie przedstawił do kontroli również następujących dokumentów z lat 2009/2010-2012/2013: statutu ZS (Gimnazjum i Liceum), planów i sprawozdań z nadzoru pedagogicznego, planów i sprawozdań dotyczących doskonalenia zawodowego nauczycieli, dokumentów dotyczących ewaluacji wewnętrznej, planów i sprawozdań dotyczących pracy zespołów przedmiotowych. W składnicy akt Zespołu Szkół ww. dokumentów nie było³⁵.

(dowód: akta kontroli tom I, str.7-8, 288-299, tom III, str.119)

1.5.3. Po objęciu stanowiska w dniu 1 września 2013 r., Dyrektor ZS, Pani Urszula Krajewska podjęła działania³⁶ w celu uporządkowania szkolnej dokumentacji, w tym zmierzające do ustalenia jednolitego rzeczowego wykazu akt.

(dowód: akta kontroli tom III, str. 72-73, 108-109, 116-138)

W pierwszym semestrze roku szkolnego 2013/2014 Dyrektor ZS, we współpracy z kierownictwem ZS oraz nauczycielami, przeprowadziła analizy ilościowe i jakościowe czynników wpływających na efekty nauczania. W analizach tych uwzględniono wyniki:

- testów diagnostycznych (przeprowadzonych we wrześniu 2013 r.) w klasach pierwszych LO i Gimnazjum³⁷,
- próbnych egzaminów gimnazjalnych i maturalnych (przeprowadzonych w listopadzie-grudniu 2013 r.)³⁸,
- egzaminów zewnętrznych z 2013 r.³⁹

W sprawozdaniach z analiz uwzględniono miary statystyczne⁴⁰ i skalę staninową, zamieszczano prezentacje graficzne. Wyniki egzaminów w Gimnazjum i LO porównywano z wynikami szkół m.in. w Dzielnicy Bielany, Warszawy i kraju. Dokonywano analizy umiejętności, w tym wg oddziałów. W analizach formułowano wnioski oraz rekomendowano podjęcie stosownych działań dla poprawy jakości kształcenia.

Ww. analizy wyników egzaminów zewnętrznych, próbnych egzaminów jak i testu diagnostycznego „na wejściu” były przedmiotem posiedzenia Rady Pedagogicznej w dniu 16 grudnia 2013 r.

³⁴ M.in. dotyczące współpracy w zespołach nauczycielskich, wyposażenia w środki dydaktyczne, korepetycji i kursów przygotowawczych, rozwoju zainteresowań uczniów.

³⁵ Oględzin pomieszczeń dokonano m.in. w obecności Dyrektora ZS, Pana Bogdana Mackiela.

³⁶ Trwają prace porządkowe w składnicach akt, mające na celu ustalenie zakresu dokumentacji tam się znajdującej jak i zmierzające do ustalenia jednolitego wykazu akt. Przekazano w listopadzie 2013 r. Dyrektorowi Archiwum Państwowego celem zatwierdzenia projekty m.in. takich dokumentów jak instrukcja kancelaryjna, jednolity wykaz akt.

³⁷ „Analiza wyników testów diagnostycznych” – Załącznik nr 3 do Protokołu Rady Pedagogicznej z 16 grudnia 2013 r.

³⁸ „Raport dla Dyrektora Próbną maturą z Operonem – rok szkolnych 2013/2014”, „Analiza wyników egzaminu próbnego z matematyki dla uczniów klas trzecich gimnazjum w roku szkolnym 2013/2014” Analiza umiejętności próbnego egzaminu gimnazjalnego z operonem część humanistyczna grudzień 2013 r.” „Analiza jakościowa próbnego egzaminu gimnazjalnego z języka angielskiego z Operonem”

³⁹ „Analiza wyników egzaminu gimnazjalnego - kwiecień 2013 r.”, „Analiza wyników egzaminów maturalnych” – Załącznik nr 2 do protokołu z posiedzenia Rady Pedagogicznej w dniu 16 grudnia 2013 r.

⁴⁰ Średnia arytmetyczna wyników, mediana, modalna, odchylenie standardowe.

Dyrektor dokonała porównania osiągnięć uczniów LO na podstawie analizy wyników egzaminu maturalnego na przestrzeni lat 2011-2013 oraz przystępowalności i zdawalności egzaminu maturalnego w tym okresie⁴¹. Dyrektor określiła uwarunkowania spoza obszaru dydaktycznego, które miały wpływ na poziom nauczania (np. dojazdy uczniów z odległych miejscowości, sytuacja materialna, w tym podejmowanie przez uczniów pracy zarobkowej, założenia dotyczące kontynuacji nauki na uczelniach prywatnych, co obniża aspiracje uczniów do wyższych wyników z matury, uwarunkowania rodzinne).

Ponadto Dyrektor ZS skorzystała (w toku kontroli NIK) z narzędzia jakim jest „Analizator wyników egzaminów zewnętrznych”⁴². Do kontroli przedstawiła wieloletnią analizę wyników egzaminu maturalnego za lata 2010-2013, jak i za poszczególne lata ww. okresu oraz analizę wyników egzaminu gimnazjalnego z 2013 r.⁴³ Z wyjaśnień Dyrektor wynika, iż wnioski i rekomendacje miały zostać sformułowane, po omówieniu z nauczycielami ww. analiz na Radzie Pedagogicznej, planowanej na 15 kwietnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 302, tom II, str. 135-140, 238-299, tom III, str. 109-110)

Na Radzie Pedagogicznej w styczniu 2014 r.⁴⁴ zaprezentowano wyniki analizy z wykorzystaniem metody EWD dotyczące trzyletniego wskaźnika EWD (2011-2013) dla szkół. Nie korzystano z pozostałych dostępnych funkcji kalkulatora EWD do analiz wewnątrzszkolnych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 428-491, tom II, str. 1- 189, 300-306, 404, 434-436, 459-460, tom III, str. 108-110)

1.6. Zajęcia z przedmiotów egzaminacyjnych były prowadzone przez nauczycieli posiadających określony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁴⁵ - poziom i kierunek wykształcenia.

(dowód: akta kontroli tom I str. 228-236)

Spośród 56 nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych, 32 (57%) ukończyło 84 formy doskonalenia zawodowego z zakresu ewaluacji, oceniania osiągnięć uczniów, diagnostyki edukacyjnej, pomiaru dydaktycznego (do 5 godzin - 8, od 6 do 20 godzin - 63, od 21 do 40 - 7 i powyżej 40 godzin - 6), w tym przed rokiem 2009/2010 dziesięciu nauczycieli (21 form). Doskonalenia w zakresie pomiaru dydaktycznego ukończyło czterech nauczycieli (w tym trzech przed rokiem szkolnym 2009/2010), którzy uczestniczyli w pięciu formach doskonalenia, w tym w jednej do 20 godzin, dwóch w przedziale od 20 do 40 godzin i dwóch formach powyżej 50 godzin. Dwóch nauczycieli ukończyło dwie sześciogodzinne formy nt. EWD (w 2011 r.), trzech nauczycieli w czterech formach dotyczących analizy i wykorzystania egzaminów zewnętrznych (3, 6, 16, 35 godzin). Z 56 nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych czynnymi egzaminatorami było 25 (45%).

(dowód: akta kontroli tom I, str. 220, 227, 236, tom II, str. 312-330, tom III, str. 142)

Uwagi dotyczące Zdanien NIK wykorzystanie kalkulatora EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły umożliwia badanej działalności uwzględnienie w nadzorze pedagogicznym informacji, które przyczyniają się do obiektywnej i pełnej oceny działalności dydaktycznej szkoły, tym samym do realizacji obowiązku wynikającego z § 5 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁴⁶.

Z wyjaśnień Dyrektor wynika, iż istotnym ograniczeniem wykorzystania możliwości jaką daje metoda EWD był czas. Dyrektor uznała analizę wskaźnika trzyletniego EWD za wystarczającą dla Gimnazjum i LO, które znajdują się w grupie szkół wymagających pomocy.

⁴¹ „Wyniki egzaminów maturalnych w ZS. Im. W. Górskiego” (odpowiednio sesje z lat 2011-2013), „Porównanie osiągnięć uczniów na podstawie wieloletniej analizy wyników egzaminu maturalnego rok 2011, 2012, 2013 – LX Liceum Ogólnokształcące”.

⁴² Aplikacja internetowa, obsługiwana przez firmę zewnętrzną.

⁴³ „Podstawowe analizy wyników egzaminu maturalnego /gimnazjalnego” oraz „Analiza wieloletnia wyników egzaminu maturalnego”. Przedmiotowe dokumenty zawierały m.in. informacje o osiągnięciach absolwentów w ramach przedmiotów w wybranych sesjach (stanin indywidualny, efektywność indywidualna), zmianach w osiągnięciach szkoły na przestrzeni lat, w tym odniesienie do wyników w kraju, rozkład efektywności nauczycieli ze względu na program nauczania przedmiotu i poziom zdawania egzaminu, rozkład efektywności indywidualnej w klasach i absolwentów.

⁴⁴ Posiedzenie Rady Pedagogicznej w dniu 31 stycznia 2014 r.

⁴⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 1207.

⁴⁶ Dz. U. Nr 168, poz. 1324, ze zm.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące Ustalone nieprawidłowości:

nieprawidłowości 1. Były Dyrektor ZS (do 31 sierpnia 2013 r.) nie dokonał analizy (ilościowej i jakościowej) wyników egzaminu maturalnego z 2012 r. co stanowiło naruszenie § 5 pkt 4 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Były Dyrektor ZS podał, iż osobiście analizował wyniki z matury z 2012 r. (na roboczo i bez dokumentowania), ograniczając się do wskaźnika zdawalności, średniej szkoły oraz średnich wyników z danego przedmiotu.

2. Były Dyrektor ZS (do 31 sierpnia 2013 r.) nie zapewnił odpowiedniej ewidencji, przechowywania oraz ochrony przed zniszczeniem dokumentacji z lat szkolnych 2009/2010-2012/2013, co było niezgodne z art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach⁴⁷, w tym nie określił i nie wdrożył jednolitego rzeczowego wykazu akt⁴⁸, stosownie do § 3 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 16 września 2002 r. w sprawie postępowania z dokumentacją, zasad jej klasyfikowania i kwalifikowania oraz zasad i trybu przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych⁴⁹.

Z wyjaśnień byłego Dyrektora wynika, że nie zarchiwizował ww. dokumentacji, gdyż dokumenty były przechowywane w segregatorach w sekretariacie, na bieżąco wykorzystywane. W momencie przekazania szkoły nowej Dyrektor (w ciągu trzech dni), części dokumentacji uległa zniszczeniu. Były Dyrektor nie potrafił wyjaśnić, dlaczego.

Ocena cząstkowa

NIK ocenia negatywnie działania w zakresie analiz wyników egzaminów zewnętrznych w latach szkolnych 2009/2010 – 2012/2013 do podnoszenia jakości nauczania. W roku szkolnym 2013/2014 Dyrektor ZS podjęła działania w celu dokonania analizy efektywności nauczania w ZS oraz ustalenia przyczyny niskiej jakości nauczania.

Efekty wykorzystania wyników egzaminów zewnętrznych do podnoszenia jakości nauczania⁵⁰

Opis stanu faktycznego 2.1. Były Dyrektor Zespołu Szkół w latach szkolnych 2009/2010 - 2012/2013, poza analizami wyników egzaminu gimnazjalnego za poszczególne lata okresu 2010-2012 r., nie przedstawił innej dokumentacji zawierającej wnioski i rekomendacje oraz ustalenia w zakresie realizacji działań, mających na celu podniesienie jakości kształcenia w Zespole Szkół, w związku z uzyskiwanymi wynikami egzaminów zewnętrznych.

Były Dyrektor ZS wyjaśnił, iż w roku szkolnym 2012/2013 realizowano następujące działania dla poprawy edukacji w ZS:

- organizowano dodatkowe zajęcia dla maturzystów z przedmiotów obowiązkowych (jednej lub dwóch godzin tygodniowo) i dodatkowe zajęcia z przedmiotów egzaminacyjnych w ramach godzin konsultacji, na podstawie art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁵¹,
- nauczyciele współpracowali w ramach zespołów przedmiotowych (bez formalnej organizacji), w tym na bieżąco omawiali zagadnienia dotyczące osiągnięć uczniów, większość nauczycieli uczyło zarówno w LO, jak i Gimnazjum, tym samym dysponowało pełną informacją o poziomie edukacji uczniów,
- przeprowadzano testy kompetencji w pierwszych klasach LO i Gimnazjum, próbne egzaminy gimnazjalne i maturalne,
- współpracowano z rodzicami, w tym nauczyciele uczestniczyli w posiedzeniach Prezydium Rady Rodziców, na których omawiano problemy uczniów czy poruszano tematykę egzaminów,
- w celu poprawienia frekwencji podjęto działania zmierzające do wprowadzenia dziennika elektronicznego, omawiano problem na Klasyfikacyjnej Radzie Pedagogicznej,
- realizowano doskonalenie zawodowe nauczycieli.

⁴⁷ Dz. U. z 2011 r. Nr 123, poz. 698 ze zm.

⁴⁸ Zarządzenie Dyrektora ZS nr 21/2010/11 w sprawie wprowadzenia Instrukcji Kancelaryjnej w Zespole Szkół nr 49 nie zawierało treści instrukcji kancelaryjnej.

⁴⁹ Dz. U. Nr 167, poz. 1375, dalej rozporządzenie w sprawie postępowania z dokumentacją.

⁵⁰ Szczegółowa kontrola w przedmiotowym zakresie objęto lata szkolne 2011/2012 - 2013/2014.

⁵¹ Dz. U. z 2014 r., poz. 191 .

Na powyższe okoliczności były Dyrektor ZS nie przedstawił żadnych dokumentów. Pomimo regresu w efektywności nauczania (EWD) i przy jednoczesnym spadku wyników egzaminów były Dyrektor ZS nie opracował i nie wprowadził planu działań naprawczych.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 7-8, 288-299, tom III, str. 119)

Z ustaleń kontroli Mazowieckiego Kuratora Oświaty (dalej Kurator) przeprowadzonej w ZS w grudniu 2012 r.⁵² wynika m.in., że sprawozdanie z planu nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2011/2012 nie odnosiło się w swej treści do wymaganych - § 20 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego - form nadzoru takich jak: ewaluacja wewnętrzna, kontrola i wspomaganie nauczycieli.

(dowód: akta kontroli tom II, str. 364, tom III, str. 42-71)

2.2. W wyniku analiz wyników nauczania w ZS⁵³ w latach szkolnych 2011/2012-2013/2014 sformułowano 229 wniosków (rekomendacji) dotyczących umiejętności uczniów⁵⁴ (w tym stricte w Analizach wyników z egzaminu gimnazjalnego i maturalnego – 64).

(dowód: akta kontroli tom I, str. 422, tom II, str. 15, tom III, str. 23-25)

Poza ww. wnioskami, na rok szkolny 2013/2014, w różnych dokumentach szkoły⁵⁵ sformułowano wnioski (rekomendacje) dotyczące: organizacji procesu kształcenia, bazy dydaktycznej, współpracy nauczycieli, współpracy z rodzicami, wewnątrzszkolnego badania osiągnięć edukacyjnych uczniów, wewnątrzszkolnego systemu oceniania, nadzoru pedagogicznego i doskonalenia zawodowego nauczycieli. Realizację tych wniosków powierzono zespołom przedmiotowym oraz wskazano termin ich realizacji.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 278-285, 463-473, tom II, str. 211-227, 331-403, tom III, str. 1-5, 74-77, 93-107)

2.3. Dyrektor ZS od 1 września 2013 r. podejmowała działania organizacyjne, ewaluacyjne jak i dydaktyczno-wychowawcze, mające na celu podniesienie efektów kształcenia w ZS.

2.3.1 Od września 2013 r. funkcjonowały formalnie powołane zespoły problemowo-zadaniowe, którym określono zakres odpowiedzialności i powierzono zadania, m.in.: dotyczące ewaluacji, przeprowadzenia diagnozy wstępnej w klasach pierwszych, przeprowadzenia analizy ilościowej i jakościowej wyników egzaminów gimnazjalnych i maturalnych. Zespoły opracowały plany pracy oraz przedłożyły sprawozdania z ich realizacji w I półroczu roku szkolnego 2013/2014. Działalność zespołów w I półroczu roku szkolnego 2013/2014 była przedmiotem posiedzenia Rady Pedagogicznej.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 5, 273-277, 286-287, tom II 385-387)

W ramach nadzoru Dyrektor ZS i Z-ca Dyrektora dokonali kontroli pracy zespołów zadaniowych i wychowawczych w I semestrze roku szkolnego 2013/2014 oraz sformułowali wnioski do dalszych działań.

(dowód: akta kontroli tom II, str. 207-208)

2.3.2 Zespół zadaniowy do spraw ewaluacji wewnętrznej w I półroczu przeprowadził m.in. ewaluację sposobu udzielania informacji zwrotnej uczniom przez nauczycieli na temat wykonanych przez nich zadań i wyciągnięto z niej wnioski. Zespół zaplanował na II semestr roku szkolnego 2013/2014 m.in. opracowanie planów naprawczych wynikających z analizy wyników egzaminów zewnętrznych i testów diagnostycznych, wdrożenie w życie planów naprawczych i przeprowadzenie ewaluacji wdrożonych działań.

(dowód: akta kontroli tom II, str. 190-203)

2.3.3. Powołany przez Dyrektora Zespół do spraw aktualizacji Statutu opracował Statut Zespołu Szkół nr 49, zatwierdzony na Radzie Pedagogicznej w dniu 16 grudnia 2013 r. Statut wraz z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania obowiązywał od drugiego semestru roku szkolnego 2013/2014.

(dowód: akta kontroli

tom II, str. 364, tom I 302)

⁵² Protokół kontroli doraźnej z 18 grudnia 2012 r. - znak sprawy KPU.5533.146.2012.HCH.

⁵³ W tym wyników: egzaminów zewnętrznych, testów diagnostycznych, próbnych egzaminów gimnazjalnych i maturalnych. Dotyczy dokumentacji z roku szkolnego 2013/2014 oraz Analizy wyników z egzaminu gimnazjalnego z 2012 r.

⁵⁴ Np. w brzmieniu: podczas pracy z uczniami należy nieustannie zwracać uwagę na poszerzanie znajomości struktur gramatycznych oraz słownictwa z różnych zakresów tematycznych (...), ćwiczyć analizę testów i diagramów).

⁵⁵ W planie dydaktyczno-wychowawczym, w planach pracy zespołów przedmiotowych i sprawozdaniach za I półrocze roku szkolnego 2013/2014, w planie nadzoru pedagogicznego, w wieloletnim planie doskonalenia zawodowego nauczycieli.

2.3.4. Dyrektor ZS, wprowadziła na rok szkolny 2013/2014 obowiązek omawiania na zajęciach z przedmiotów egzaminacyjnych arkuszy gimnazjalnych i maturalnych oraz odnotowywania w dziennikach lekcyjnych informacji w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 215, tom II, 405-414, tom III, str. 15-19)

2.3.5. W I semestrze roku szkolnego 2013/2014 Dyrektor ZS przeprowadziła 16 obserwacji lekcji, 5 kontroli dzienników lekcyjnych i 2 arkuszy ocen, 5 kontroli dzienników zajęć pozalekcyjnych. Zakres monitoringu dotyczył m.in. zgodności z podstawą programową planów dydaktyczno-wychowawczych i zgodności oceniania z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania i Przedmiotowym Systemem Oceniania (w listopadzie 2013 stwierdzono zgodność).

Udokumentowany został zakres nadzoru, termin jego realizacji, jak również sformułowano z niego 9 wniosków, w tym m.in.: ulepszać bazę szkoły, zakupić brakujące pomoce dydaktyczne, przeanalizować programy nauczania poszczególnych zajęć edukacyjnych, aby zapewniały każdemu uczniowi ciągły postęp, przeszkolić wszystkich członków Rady Pedagogicznej w zakresie analizy i wyciągania odpowiednich wniosków z danych otrzymywanych z OKE dotyczących egzaminów zewnętrznych, zachęcać uczniów do pracy nad sobą, stwarzać warunki do rozwoju osobistego i zawodowego nauczycieli, wprowadzić większą liczbę szkoleniowych Rad Pedagogicznych, doskonalić zasady oceniania z zachowania i wspólnie z rodzicami i uczniami, uzgodnić zasady stawiania punktów dodatnich i ujemnych, dokonać oceny tych nauczycieli, którzy mają ocenę nieaktualną lub jej nie mają.

2.3.6. Sporządzono sprawozdanie z realizacji planu dydaktyczno-wychowawczego za I semestr roku szkolnego 2013/2014.

(dowód: akta kontroli tom II, str. 204-206, 207-208, 437-450, 474-475, tom III 1-5, 9-14)

2.3.7. Dyrektor ZS wprowadziła „Szkolny plan podnoszenia efektywności kształcenia dla ZS (...)” na rok szkolny 2013/2014 dla Gimnazjum i LO. Podstawą jego wprowadzenia była: *„niska zdawalność klas pierwszych do klas programowo wyższych, duża liczba ocen niedostatecznych, duża absencja, zróżnicowane poziomy wiedzy i umiejętności w klasach pierwszych, brak zróżnicowania w formie oceniania, niesystematyczne ocenianie.”* Celem planu było: *„wzmocnienie pracy szkoły, indywidualizacja procesu kształcenia, kształtowanie współpracy pomiędzy wszystkimi uczestnikami procesu dydaktycznego, zwiększenie motywacji do nauki zwłaszcza uczniów klas pierwszych.”* W planie określono zadania, sposób i terminy realizacji oraz spodziewane efekty tych działań (m.in. zmniejszenie absencji, EWD dodatnia). Wskazano sposób sprawowania nadzoru i osoby odpowiedzialne dla danego obszaru. Zadania do realizacji dotyczyły: poprawy frekwencji, badania możliwości edukacyjnych uczniów, zwiększenia rytmiczności bieżącego oceniania. Określono źródła informacji o realizacji planu, tj. tablica frekwencji, zeszyt kontroli (audytu), protokoły z posiedzeń Rad Pedagogicznych, sprawozdania wychowawców, dzienniki lekcyjne.

(dowód: akta kontroli tom II, str. 471-473)

2.3.8. W oparciu o wyniki i wnioski z wewnętrznego egzaminu maturalnego z matematyki przeprowadzonego w czerwcu 2013 r. w klasach drugich, Dyrektor wprowadziła w roku szkolnym 2013/2014 program naprawczy dla klas trzecich LO z matematyki.

(dowód: akta kontroli tom II, str. 425-433)

Dyrektor wystąpiła 9 września 2013 r. do organu prowadzącego (Burmistrza Dzielnicy Bielany) o przyznanie jednej grupie międzyoddziałowej (4 godziny tygodniowo) na nauczanie z biologii w drugich klasach LO. Uzasadnieniem wniosku była dodatkowa liczba uczniów na tego typu zajęcia. Organ przyznał dodatkowe godziny na realizację zajęć zgodnie z wnioskiem.

(dowód: akta kontroli tom II, str. 421-422, tom III, str. 110)

W latach 2009-2013 ZS zakupił sprzęt i pomoce dydaktyczne na kwotę 74 459 zł. Wydatki były ponoszone w ramach limitów budżetowych ustalanych przez organ prowadzący. Dyrektor wyjaśniła, iż po objęciu stanowiska nie występowała o zwiększenie środków w przedmiotowym zakresie z uwagi na bieżące informacje z organu prowadzącego o ograniczeniach w budżecie.

Wszyscy nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych biorący udział w ankiecie (36) wskazali, że dysponują środkami dydaktycznymi, które umożliwiają im realizację podstawy programowej.

(dowód: akta kontroli tom II, str. 495-498, tom III, str. 26, 110, 142)

W latach 2010-2014 wydatki na doskonalenie zawodowe nauczycieli zrealizowano w kwotach: 2010 r. – 9 850 zł (99% z 10 000 zł planowanych), w 2011 r. – 8 850 zł (93% z 9 542 zł zaplanowanych), w 2012 r. – 9 850 zł (99,6% z 9 617 zł kwoty planowanej) i w 2013 r. – 6 698 zł (100% planu). Na 2014 r. zaplanowano wydatki w kwocie 6 667 zł.

Kontrolerowi NIK nie przedstawiono wieloletniego planu doskonalenia zawodowego nauczycieli obowiązującego do roku szkolnego 2013/2014. Rada Pedagogiczna przyjęła 23 października 2013 r. „Wieloletni plan doskonalenia zawodowego nauczycieli w Zespole Szkół nr 49 na lata 2013-2018”⁵⁶, który opracowano m.in. na podstawie „*analizy perspektyw rozwoju placówki, wyników nadzoru pedagogicznego z lat poprzednich*.” Dyrektor ZS wyjaśniła, że przy opracowaniu Wieloletniego planu doskonalenia uczestniczyli nauczyciele.

Wieloletni plan doskonalenia nie przewidywał szkoleń w zakresie EWD. Dyrektor wyjaśniła, że wyznaczyła po dwóch nauczycieli (matematycy i informatycy) z Gimnazjum i LO do wzięcia udziału (w czerwcu 2014 r.) w szkoleniu dotyczącym EWD.

W odniesieniu do organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli Dyrektor wyjaśniła, że akceptowała wnioski nauczycieli, które były finalnie składane przez zainteresowanych do organu prowadzącego. Zakres akceptacji obejmował przydatność podejmowanych studiów/szkoleń i kursów do pracy w ZS i weryfikację z planem doskonalenia zawodowego. Sprawozdanie roczne z wykonania Wieloletniego planu zostanie przygotowane na czerwcową Radę Pedagogiczną.

(dowód: akta kontroli tom II, str. 463-473, tom III, str. 27-30, 110-112)

W 2010 i w 2012 r. nastąpiło unieważnienie egzaminów gimnazjalnych (ogółem 2 przypadki) z powodu niedostosowania przez Dyrektora ZS warunków egzaminów, pomimo posiadania dokumentacji o dysfunkcji uczniów. W związku z powyższym przeprowadzono przedmiotowe egzaminy w dodatkowych terminach.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 7, 150-152, 219, 291, tom III, str. 31-41)

W 2014 r. Kuratorium Oświaty w Warszawie przeprowadziło w Gimnazjum⁵⁷ oraz w Liceum⁵⁸ ewaluację problemową⁵⁹. Ewaluacja wykazała, iż procesy edukacyjne zarówno w Gimnazjum, jak i w Liceum, co do sposobu sprzyjającego uczeniu się, są zorganizowane na średnim poziomie (C) wymagań państwa, zawartych w załączniku do rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego⁶⁰. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej na wysokim poziomie (B), w tym wdrożone wnioski z monitorowania i analizowania osiągnięć uczniów przyczyniają się do wzrostu efektów uczenia się i osiągania różnorodnych sukcesów edukacyjnych uczniów.

Wyniki analizy osiągnięć uczniów, (w tym uczniów, którzy ukończyli dany etap edukacyjny) potwierdzają skuteczność podejmowanych działań dydaktyczno-wychowawczych. W szkołach monitorowano i analizowano osiągnięcia każdego ucznia, przy uwzględnieniu jego możliwości rozwojowych, formułowania i wdrażania wniosków z tych analiz na poziomie podstawowym (D).

W toku ewaluacji zewnętrznej przeprowadzanej przez Kuratorium, Dyrektor dokonała analizy wyników nauczania⁶¹ po jednym oddziale w dwóch klasach (jeden oddział z Gimnazjum i jeden z LO). Porównano wyniki

⁵⁶ Dalej Wieloletni plan doskonalenia.

⁵⁷ Badanie zrealizowano w okresie od 10.01.2014 r. do 13.02.2014 r.

⁵⁸ Badanie zrealizowano w okresie od 07.02.2014 r. do 30.01.2014 r.

⁵⁹ Ewaluacja polegała na analizie funkcjonowania Zespołu Szkół w obszarach wyznaczonych przez wymagania państwa (m.in.: szkoła realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów, procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się, szkoła organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników egzaminu gimnazjalnego, maturalnego oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych).

⁶⁰ Szkoła może spełniać wymagania na pięciu poziomach: E- niski stopień wypełniania wymagań przez szkołę, D- podstawowy, C- średni, B- wysoki, A- bardzo wysoki.

⁶¹ Analizę w Liceum dokonano na podstawie porównania średniej ocen klas, indywidualną średnią ocen, liczbę ocen według skali ocen oraz średnie wyniki z przedmiotów. W Gimnazjum dokonano analizy średnich ocen klasy, średnie z wybranych przedmiotów oraz oceniono wpływ realizowanego narzędzia wspierającego na wyniki uczniów.

za II trymestr do wyników na koniec roku szkolnego 2012/2013. Stwierdzono wzrost średniej ocen na koniec roku.

Raporty z ewaluacji problemowej zostały przedstawione na Radzie Pedagogicznej (styczeń i luty 2014 r.). Nauczyciele opracowali wnioski do dalszej pracy, w tym m.in. wskazano iż uczniowie nie mają motywacji do pracy pomimo ciekawie i zrozumiale prowadzonych zajęć - należy szukać innowacyjnych metod motywowania, zalecono cykl prac z psychologiem o tematyce „jak się uczyć” prowadzenie podsumowań lekcji celem wskazania „czego się uczyć”, pozytywne wspieranie uczniów poprzez pochwałę, zwiększenie rozmów dotyczących przyczyn trudności i sukcesów w nauce, stosowanie metod aktywizujących (praca w grupach), zwiększenie poczucia bezpieczeństwa uczniów w szkole - 12% nie czuje się bezpiecznie (zwiększenie liczby kamer, kontynuacja realizacji spotkań pedagoga, psychologa, zespołów klasowych (diagnoza) w celu wyeliminowania niepożądanych zachowań, akceptacji, inności, tolerancji), kontynuację pracy nad motywacją i zwiększeniem zaangażowania w życie szkoły. W zakresie realizacji podstawy programowej: dalsza praca nad poprawieniem efektów nauczania. Odniesiono się do EWD wskazując, iż na poziom wskaźnika ma wpływ duży procent uczniów z dysfunkcjami, którzy nie mają dostosowań podczas egzaminów. Zalecono m.in. pracę nad poprawą przyrostu wiedzy ucznia, a nie średniej klasy (indywidualizacja procesu nauczania), dodatkowe zajęcia w ferie, obozy naukowe, stosowanie technologii informacyjnych na lekcjach, wykorzystanie różnorodnych mediów, motywowanie uczniów. Nie wskazano terminu ich realizacji.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 23-145, tom II, str. 415-420, 476-481, 493)

2.9. W latach 2009-2014 Zespołowi Szkół organ prowadzący⁶² przyznał dodatkowo łącznie 38 godzin na realizację: zajęć dydaktycznych wynikających z ramowych planów nauczania (17 godz. tygodniowo), wspomaganie dydaktyki (3 godziny tygodniowo), z przedmiotów egzaminacyjnych – na przygotowanie do matury (10 godz. tygodniowo).

Wytypował Gimnazjum do złożenia wniosku na projekt unijny „Zagrajmy o sukces” oraz wspierał jego realizację w terminie od września 2009 r. do listopada 2011 r., w którego efekcie szkoła realizowała dodatkowo łącznie po 30 godzin miesięcznie dla każdego ucznia zajęć z zakresu ICT (technologii informacyjnych i komunikacyjnych), przedmiotów przyrodniczo-matematycznych, języków obcych, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, sportowo – wychowawczych. Z inspiracji organu prowadzącego Dyrektor, który objął stanowisko od 1 września 2013 r. złożył wniosek o dofinansowanie w ramach Warszawskich Inicjatyw Edukacyjnych projektu „Infogóral na Bielanach” i otrzymał środki m.in. na zakup tabletów. W roku szkolnym 2013/2014 na wniosek nowego dyrektora zespołowi przyznano dodatkowe środki na organizację konkursu „Bieleńskie Mądraszkę”, poszerzającego wiedzę z zakresu historii Bielan i kształtującego umiejętność gromadzenia i selekcjonowania wiedzy, co jest bardzo przydatne na egzaminach zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli tom III, str.90-92, 119)

Uwagi dotyczące badanej działalności Były Dyrektor ZS nie udokumentował przeprowadzanych (wg wyjaśnień) w roku szkolnym 2012/2013 działań dla poprawy jakości pracy ZS. NIK wskazuje również na ustalenia kontroli Mazowieckiego Kuratora Oświaty, z których wynika, iż sprawozdanie z planu nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2011/2012 nie odnosiło się w swej treści do ewaluacji wewnętrznej i wykorzystania jej wyników do doskonalenia jakości pracy szkoły, kontroli przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz do wspomagania nauczycieli w realizacji ich zadań, tj. do podstawowych form nadzoru pedagogicznego, o których mowa w § 20 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Ustalono W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości nieprawidłowość:

Pomimo obniżających się z roku na rok wyników z egzaminów zewnętrznych przy jednoczesnym spadku efektywności nauczania (EWD) w ZS, problemów z absencją i braku motywacji uczniów do nauki, Były Dyrektor (w latach szkolnych 2009/2010-2012/2013) nie opracował i nie wdrożył planu działań naprawczych.

Były Dyrektor wyjaśnił, że zamierzał powyższe zrealizować w roku szkolnym 2013/2014.

⁶² Informacja udzielona w toku kontroli, w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

Ocena cząstkowa

NIK negatywnie ocenia niewprowadzenie działań naprawczych pomimo regresu w efektywności nauczania w ZS w latach szkolnych 2009/2010 – 2012/2013. NIK ocenia pozytywnie podjęcie działań przez Dyrektora w roku szkolnym 2013/2014 mających na celu poprawę jakości nauczania w ZS.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶³, wnosi o kontynuowanie działań mających na celu rzetelną analizę wyników nauczania oraz efektywne wykorzystanie wniosków i rekomendacji dla podniesienia jakości edukacji w ZS.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 26 maja 2014 r.

Kontroler

Stefania Moczulska
główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

.....
podpis

.....
podpis

⁶³ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.